

Vragen betreffende het verstek in strafzaken:

Zittende magistratuur:

Aanhouding:

1. Moet er slechts worden besloten tot aanhouding als de raadsman daarom (expliciet) verzoekt of ook bij twijfel omtrent verdachtes afwezigheid?
2. Moet een verzoek om aanhouding door een gemachtigd advocaat die stelt dat hij het woord niet wil voeren, ondanks zijn machtiging, omdat hij nog niet betaald is, zonder meer worden geaccepteerd?
3. Moet de raadsman in de gelegenheid worden gesteld aan te voeren dat en waarom er bijzondere omstandigheden zijn, waardoor de zaak toch aangehouden dient te worden?
4. Moet er gebruik worden gemaakt van de mogelijkheid van schorsing om de raadsman van de niet aanwezige verdachte de gelegenheid te geven contact op te nemen met de verdachte om een machtiging ter verdediging?
5. Stel: verdachte is tijdens de schorsing niet te bereiken; de raadsman verzoekt om aanhouding. Moet dit ten allen tijde worden geaccepteerd of moet er soms verstek worden verleend?
6. Welke omstandigheden zouden een rol kunnen spelen om niet aan te houden?
7. Verdachte is niet verschenen; zijn raadsman wel, maar deze is niet gemachtigd. Moet er dan slechts worden aangehouden ter effectuering van het aanwezigheidsrecht van de verdachte of om de raadsman in de gelegenheid te stellen alsnog een machtiging te verkrijgen, of kunnen er nog andere doelen/motieven voor aanhouding zijn; bv. (als de raadsman verzoekt om) de oproeping van getuigen?
8. Zou dit dan een bijzondere omstandigheid kunnen opleveren om de zaak toch aan te houden (zie r.o. 4.9 in de Bouterse-zaak: HR 23 oktober 2001, NJ 2002, 77)?
9. Wordt een verzoek tot aanhouding om het aanwezigheidsrecht van verdachte te effectueren eerder afgewezen als de raadsman te kennen geeft subsidiair gemachtigd te zijn (verdedigingsrecht kan dan immers uitgeoefend worden)? Dienen er dan 'klemmende redenen' te zijn voor aanhouding? Spelen hier efficiency-overwegingen een rol? Bv. schaarse zittingsruimte.

Machtiging:

10. Moet er aan de raadsman gevraagd worden waarom verdachte niet is verschenen of moet er meteen gevraagd worden naar de machtiging?
11. Moeten rechters zonder meer de mondelinge verklaring van de raadsman dat hij door de afwezige verdachte is gemachtigd de verdediging te voeren accepteren? Oftewel: moet de raadsman ten allen tijde op zijn woord worden geloofd?
12. Stel: de raadsman stelt niet uitdrukkelijk gemachtigd te zijn, maar zich wel gemachtigd te voelen, aangezien hij het te voeren verweer uitvoerig besproken heeft of omdat de verdachte hem een carte blanche heeft gegeven. Moet er in dit geval worden geaccepteerd dat de raadsman gemachtigd is?

13. Stel: de raadsman geeft te kennen dat verdachte aanwezig zou zijn; moet er dan worden besloten tot aanhouding of moet de raadsman toegestaan worden het woord ter verdediging te voeren?
14. Moet in dit geval aan de raadsman worden gevraagd of hij wil dat de zaak aangehouden wordt of behandeld?
15. Is het antwoord op deze vraag beslissend of kan er worden afgeweken?
16. Kan er in dit geval überhaupt wel aan het vereiste van een machtiging voldaan zijn?
17. Spelen in dit geval de omstandigheden van het geval ook een rol? Bv. wat voor soort zaak het betreft (bv. bij politierechter of bij het Hof) of de noodzaak/wenselijkheid om verdachte te ondervragen? Moet door dit soort omstandigheden anders worden beslist omtrent de vraag of de raadsman al dan niet het woord wordt gegeven en dus of er aan het vereiste van een machtiging voldaan is?
18. Stel: de raadsman betoogt gemachtigd te zijn. De zaak wordt vervolgens aangehouden. De verdachte verschijnt dan op de volgende zitting en voert aan de raadsman niet uitdrukkelijk gemachtigd te hebben. Wat moet dat voor consequenties hebben voor de eerdere zitting?

Het voeren van het woord ter verdediging:

19. Raadsman is niet gemachtigd, moet hem dan toch de gelegenheid worden gegeven het woord ter verdediging te voeren en zo ja: in hoeverre? Is dit slechts om raadsman toe te staan uitleg te geven omtrent de vraag waarom verdachte afwezig is en/of om aanhouding te verzoeken (zoals in de zaak Bouterse wordt aangegeven) of nog meer?
20. Stel: verdachte verschijnt niet, maar wel zijn gemachtigd raadsman. Het wordt wenselijk geacht de verdachte toch ter terechtzitting te horen en daarom wordt het onderzoek geschorst. De verdachte verschijnt echter op de volgende zitting ook niet. Zijn raadsman verschijnt wel en wil het woord voeren. Moet hem dit worden toegestaan?

Het arrest inzake Bouterse:

21. Wordt na het arrest in de zaak Bouterse de raadsman in minder gevallen het woord ter verdediging gegeven, dan voor het arrest?
22. Is het arrest in de zaak Bouterse intern besproken en zijn er afspraken gemaakt door het arrest?

Ten slotte:

23. Welke positieve elementen, resp. knelpunten worden er gesignaleerd met betrekking tot de huidige regeling en welke suggesties zijn er?
24. Heeft de nieuwe regeling volgens u bijgedragen aan het terugdringen van het aantal behandelingen bij verstek en aan een verruiming van de mogelijkheden voor de verdachte om zijn verdediging door een raadsman te laten voeren?

Staande magistratuur:

25. In welke gevallen moet er geageerd worden tegen een verzoek om aanhouding van een raadsman om een machtiging te verkrijgen of om het aanwezigheidsrecht van de verdachte te effectueren?

Aanhouding:

26. Vindt u dat er slechts besloten moet worden tot aanhouding als de raadsman daarom (expliciet) verzoekt of ook bij twijfel omtrent verdachtes afwezigheid?
27. Bent u van mening dat een verzoek om aanhouding door een gemachtigd advocaat die stelt dat hij het woord niet wil voeren, ondanks zijn machtiging, omdat hij nog niet betaald is, zonder meer moet worden geaccepteerd?
28. Bent u van mening dat de raadsman in de gelegenheid moet worden gesteld aan te voeren dat en waarom er bijzondere omstandigheden zijn, waardoor de zaak toch aangehouden dient te worden?
29. Vindt u dat er gebruik moet worden gemaakt van de mogelijkheid van schorsing om de raadsman van de niet aanwezige verdachte de gelegenheid te geven contact op te nemen met de verdachte om een machtiging ter verdediging?
30. Stel: verdachte is tijdens de schorsing niet te bereiken; de raadsman verzoekt om aanhouding. Vindt u dat dit ten allen tijde geaccepteerd moet worden of moet er soms verstek worden verleend?
31. Welke omstandigheden zouden volgens u een rol kunnen spelen om niet aan te houden?
32. Verdachte is niet verschenen; zijn raadsman wel, maar deze is niet gemachtigd. Vindt u dat er dan slechts aangehouden moet worden ter effectuering van het aanwezigheidsrecht van de verdachte of om de raadsman in de gelegenheid te stellen alsnog een machtiging te verkrijgen, of zouden er nog andere doelen/motieven voor aanhouding kunnen zijn; bv. (als de raadsman verzoekt om) de oproeping van getuigen?
33. Zou dit dan volgens u een bijzondere omstandigheid moeten kunnen opleveren om de zaak toch aan te houden (zie r.o. 4.9 in de Bouterse-zaak: HR 23 oktober 2001, NJ 2002, 77)?
34. Vindt u dat een verzoek om aanhouding om het aanwezigheidsrecht van verdachte te effectueren eerder afgewezen moet worden als de raadsman te kennen geeft subsidiair gemachtigd te zijn (verdedigingsrecht kan dan immers uitgeoefend worden)? Bent u van mening dat er dan klemmende redenen moeten zijn voor aanhouding? Vindt u dat hier efficiency-overwegingen een rol dienen te spelen? Bv. Schaarse zittingsruimte.

Machtiging:

35. Bent u van mening dat er aan de raadsman gevraagd moet worden waarom verdachte niet is verschenen of moet er meteen gevraagd worden naar de machtiging?
36. Vindt u dat rechters zonder meer de mondelinge verklaring van de raadsman dat hij door de afwezige verdachte is gemachtigd de verdediging te voeren moeten accepteren? Oftewel: vindt u dat de raadsman ten allen tijde op zijn woord moet worden geloofd?
37. Stel: de raadsman stelt niet uitdrukkelijk gemachtigd te zijn, maar zich wel gemachtigd te voelen, aangezien hij het te voeren verweer uitvoerig heeft besproken of omdat de

- verdachte hem een carte blanche heeft gegeven. Moet er in dit geval volgens u worden geaccepteerd dat de raadsman gemachtigd is?
38. Stel: de raadsman geeft te kennen dat verdachte aanwezig zou zijn; vindt u dat er dan moet worden besloten tot aanhouding of vindt u dat de raadsman toegestaan moet worden het woord ter verdediging te voeren?
  39. Vindt u dat er in dit geval aan de raadsman gevraagd moet worden of hij wil dat de zaak aangehouden wordt of behandeld?
  40. Bent u van mening dat het antwoord op deze vraag beslissend is of moet er kunnen worden afgeweken?
  41. Vindt u dat er in dit geval überhaupt wel aan het vereiste van een machtiging voldaan kan zijn?
  42. Spelen in dit geval volgens u de omstandigheden van het geval ook een rol? Bv. wat voor soort zaak het betreft (bv. bij politierechter of bij het Hof) of de noodzaak/wenselijkheid om verdachte te ondervragen? Vindt u dat door dit soort omstandigheden anders moet worden beslist omtrent de vraag of de raadsman al dan niet het woord wordt gegeven en dus of er aan het vereiste van een machtiging voldaan is?
  43. Stel: de raadsman betoogt gemachtigd te zijn. De zaak wordt vervolgens aangehouden. De verdachte verschijnt dan op de volgende zitting en voert aan de raadsman niet uitdrukkelijk gemachtigd te hebben. Wat moet dat volgens u voor consequenties hebben voor de eerdere zitting?

Het voeren van het woord ter verdediging:

44. Raadsman is niet gemachtigd, vindt u dat hem dan toch de gelegenheid moet worden gegeven het woord ter verdediging te voeren en zo ja: in hoeverre? Moet dit volgens u dan slechts om raadsman toe te staan uitleg te geven omtrent de vraag waarom verdachte afwezig is en/of om aanhouding te verzoeken (zoals in de zaak Bouterse wordt aangegeven) of nog meer?
45. Stel: verdachte verschijnt niet, maar wel zijn gemachtigd raadsman. Het wordt wenselijk geacht de verdachte toch ter terechtzitting te horen en daarom wordt het onderzoek geschorst. De verdachte verschijnt echter op de volgende zitting ook niet. Zijn raadsman verschijnt wel en wil het woord voeren. Vindt u dat dit hem toegestaan dient te worden?

Het arrest inzake Bouterse:

46. Wordt na het arrest in de zaak Bouterse de raadsman in minder gevallen het woord ter verdediging gegeven, dan voor het arrest?
47. Vindt u dat de Bouterse-zaak in overeenstemming met de zaak Lala van het EHRM is? Oftewel: worden er door de Bouterse-zaak onevenredig zware eisen gesteld en wordt zo het verdedigingsbelang geschaad?

Ten slotte:

48. Welke positieve elementen, resp. knelpunten worden er gesignaleerd met betrekking tot de huidige regeling en welke suggesties zijn er?

49. Heeft de nieuwe regeling volgens u bijgedragen aan het terugdringen van het aantal behandelingen bij verstek en aan een verruiming van de mogelijkheden voor de verdachte om zijn verdediging door een raadsman te laten voeren?

Advocatuur:

50. Wordt de verdachte al dan niet gestimuleerd tot het aanwezig zijn?
51. Wordt hij soms juist gestimuleerd tot het niet aanwezig zijn, bv. bij slechte indruk, voorkoming van confrontatie met getuigen?
52. Wordt het te voeren verweer intensief met de verdachte/volmachtgever besproken?
53. Op grond van welke expliciete of impliciete uitingen van de verdachte baseert de raadsman zijn machtiging? Wat bv. als de verdachte de raadsman een carte blanche geeft? Wordt dat verstaan als een machtiging of moet daar expliciet over worden gesproken? Oftewel: welke mate van overleg voordat er gesproken kan worden van een machtiging?
54. Wordt de machtiging op enigerlei wijze schriftelijk vastgelegd?
55. In hoeverre wordt aan cliënten geadviseerd een volmacht af te geven om de raadsman namens de cliënt de verdediging te laten voeren?
56. Wordt er wel eens geweigerd om bij afwezigheid van de verdachte ondanks de machtiging het woord ter verdediging te voeren? Bv. bij niet-betaling?
57. Wordt er van tevoren over gesproken dat wanneer de verdachte er (tegen de verwachting in) op de zitting niet is, de raadsman gemachtigd is het woord te voeren?
58. Wordt er van tevoren gesproken over een mogelijk afstand doen van een openstaand rechtsmiddel of het aanbieden van onbetaalde arbeid?
59. Stel: verdachte verschijnt tegen verwachting in niet. Wordt er dan per definitie verzocht om aanhouding? Als het te voeren verweer grondig is besproken en verdachte was het daar mee eens, wordt er dan aangevoerd dat er een machtiging is of slechts als daar expliciet over gesproken is?
60. Stel: de raadsman van verdachte is gemachtigd door zijn cliënt. Ter terechtzitting moet de verdachte echter bijgestaan worden door een kantoorgenoot van de raadsman. Hoe moet daar mee omgegaan worden? Moet deze kantoorgenoot ook uitdrukkelijk gemachtigd zijn/worden?
61. Wordt bij een vordering wijziging tenlastelegging een verzoek gedaan om schorsing om een nieuwe machtiging te verkrijgen of acht u zich nog steeds gemachtigd?
62. Bestaat er een verschil van benadering bij het omgaan met het machtigingsvereiste bij een toevoeging resp. een gekozen advocaat?
63. Vindt u dat de Bouterse-zaak in overeenstemming met de zaak Lala van het EHRM is? Oftewel: worden er door de Bouterse-zaak onevenredig zware eisen gesteld en wordt zo het verdedigingsbelang geschaad?
64. Welke positieve elementen, resp. knelpunten worden er gesignaleerd met betrekking tot de huidige regeling en welke suggesties zijn er?
65. Heeft de nieuwe regeling volgens u bijgedragen aan het terugdringen van het aantal behandelingen bij verstek en aan een verruiming van de mogelijkheden voor de verdachte om zijn verdediging door een raadsman te laten voeren?

Aanhouding:

66. Vindt u dat er slechts besloten moet worden tot aanhouding als de raadsman daarom (expliciet) verzoekt of ook bij twijfel omtrent verdachtes afwezigheid?

67. Bent u van mening dat een verzoek om aanhouding door een gemachtigd advocaat die stelt dat hij het woord niet wil voeren, ondanks zijn machtiging, omdat hij nog niet betaald is, zonder meer moet worden geaccepteerd?
68. Bent u van mening dat de raadsman in de gelegenheid moet worden gesteld aan te voeren dat en waarom er bijzondere omstandigheden zijn, waardoor de zaak toch aangehouden dient te worden?
69. Vindt u dat er gebruik moet worden gemaakt van de mogelijkheid van schorsing om de raadsman van de niet aanwezige verdachte de gelegenheid te geven contact op te nemen met de verdachte om een machtiging ter verdediging?
70. Stel: verdachte is tijdens de schorsing niet te bereiken; de raadsman verzoekt om aanhouding. Vindt u dat dit ten allen tijde geaccepteerd moet worden of moet er soms verstek worden verleend?
71. Welke omstandigheden zouden volgens u een rol kunnen spelen om niet aan te houden?
72. Verdachte is niet verschenen; zijn raadsman wel, maar deze is niet gemachtigd. Vindt u dat er dan slechts aangehouden moet worden ter effectuering van het aanwezigheidsrecht van de verdachte of om de raadsman in de gelegenheid te stellen alsnog een machtiging te verkrijgen, of zouden er nog andere doelen/motieven voor aanhouding kunnen zijn; bv. (als de raadsman verzoekt om) de oproeping van getuigen?
73. Zou dit dan volgens u een bijzondere omstandigheid moeten kunnen opleveren om de zaak toch aan te houden (zie r.o. 4.9 in de Bouterse-zaak: HR 23 oktober 2001, NJ 2002, 77)?
74. Vindt u dat een verzoek om aanhouding om het aanwezigheidsrecht van verdachte te effectueren eerder afgewezen moet worden als de raadsman te kennen geeft subsidiair gemachtigd te zijn (verdedigingsrecht kan dan immers uitgeoefend worden)? Bent u van mening dat er dan klemmende redenen moeten zijn voor aanhouding? Vindt u dat hier efficiency-overwegingen een rol dienen te spelen? Bv. Schaarse zittingsruimte.

Machtiging:

75. Bent u van mening dat er aan de raadsman gevraagd moet worden waarom verdachte niet is verschenen of moet er meteen gevraagd worden naar de machtiging?
76. Vindt u dat rechters zonder meer de mondelinge verklaring van de raadsman dat hij door de afwezige verdachte is gemachtigd de verdediging te voeren moeten accepteren? Oftewel: vindt u dat de raadsman ten allen tijde op zijn woord moet worden geloofd?
77. Stel: de raadsman stelt niet uitdrukkelijk gemachtigd te zijn, maar zich wel gemachtigd te voelen, aangezien hij het te voeren verweer uitvoerig besproken heeft of omdat de verdachte hem een carte blanche heeft gegeven. Moet er in dit geval volgens u worden geaccepteerd dat de raadsman gemachtigd is?
78. Stel: de raadsman geeft te kennen dat verdachte aanwezig zou zijn; vindt u dat er dan moet worden besloten tot aanhouding of vindt u dat de raadsman toegestaan moet worden het woord ter verdediging te voeren?
79. Vindt u dat er in dit geval aan de raadsman gevraagd moet worden of hij wil dat de zaak aangehouden wordt of behandeld?
80. Bent u van mening dat het antwoord op deze vraag beslissend is of moet er kunnen worden afgeweken?

81. Vindt u dat er in dit geval überhaupt wel aan het vereiste van een machtiging voldaan kan zijn?
82. Spelen in dit geval volgens u de omstandigheden van het geval ook een rol? Bv. wat voor soort zaak het betreft (bv. bij politierechter of bij het Hof) of de noodzaak/wenselijkheid om verdachte te ondervragen? Vindt u dat door dit soort omstandigheden anders moet worden beslist omtrent de vraag of de raadsman al dan niet het woord wordt gegeven en dus of er aan het vereiste van een machtiging voldaan is?
83. Stel: de raadsman betoogt gemachtigd te zijn. De zaak wordt vervolgens aangehouden. De verdachte verschijnt dan op de volgende zitting en voert aan de raadsman niet uitdrukkelijk gemachtigd te hebben. Wat moet dat volgens u voor consequenties hebben voor de eerdere zitting?

Het voeren van het woord ter verdediging:

84. Raadsman is niet gemachtigd, vindt u dat hem dan toch de gelegenheid moet worden gegeven het woord ter verdediging te voeren en zo ja: in hoeverre? Moet dit volgens u dan slechts om raadsman toe te staan uitleg te geven omtrent de vraag waarom verdachte afwezig is en/of om aanhouding te verzoeken (zoals in de zaak Bouterse wordt aangegeven) of nog meer?
85. Stel: verdachte verschijnt niet, maar wel zijn gemachtigd raadsman. Het wordt wenselijk geacht de verdachte toch ter terechtzitting te horen en daarom wordt het onderzoek geschorst. De verdachte verschijnt echter op de volgende zitting ook niet. Zijn raadsman verschijnt wel en wil het woord voeren. Vindt u dat dit hem toegestaan dient te worden?

Het arrest inzake Bouterse:

86. Wordt na het arrest in de zaak Bouterse de raadsman in minder gevallen het woord ter verdediging gegeven, dan voor het arrest?